

ANNEESSENS, Frans, stoelmaker (Brussel 25 februari 1660 - Brussel 19 september 1719).

Anneessens behoorde als stoelmaker tot het veem van Sint-Kristoffel, was boetmeester van het Sint-Nikolaasambacht en kerkmeester van het Sint-Jansgasthuis. In 1698 werd hij tot deken gekozen. Na de onlusten van 1717 tegen de Oostenrijkse landvoogd werd Anneessens er verantwoordelijk voor gesteld en in september 1719 te Brussel onthoofd.

Een handschrift uit de 18^e eeuw, dat noch auteur noch jaartal vermeldt, verhaalt de terechtstelling

van Anneessens. Een Rijmdicht over de droeve doot van Sieur Anneessens legt vooral de nadruk op zijn vroomheid en op de onrechtvaardigheid van het vonnis. In geen van beide horen we een nationaal Vlaams accent.

R. van Roosbroeck kenmerkt Anneessens als een rustig beoordeelend, zeer bedachtzaam man, die vertrouwd was met de rechten en verplichtingen van de ambachten. Als geestelijk en zedelijk leider van de ambachten wilde hij „eerbiediging van de aloude rechten, handhaving van de privilegiën en medezeggenschap in het beleid van de stad... Hij keurde de troebelen van 1717 sterk af... Wat we in Anneessens huldigen, is zijn verzet tegen een vreemd gezag, dat regeren wilde zonder erkenning van de gevestigde vrijheden”.

In de literatuur van de V.B. wordt Anneessens niet dikwijls genoemd. Gebeurt dit wel, dan staat hij in de rij met Jan Breidel, Pieter de Coninck, Jacob van Artevelde en de graven Egmont en Hoorne.

Toen De Toekomst, de in juli 1845 te Antwerpen gestichte kring van vertrouwde en beproefde strijders, de allures aannam van „een soort van geheime Vlaamschgezinde vrijmetselarij” met vertakkingen buiten Antwerpen, heette de Brusselse tak het Anneessenskamp (naast Artevelde- en Breidelkampen). Noch bij Guido Gezelle noch bij Albrecht Rodenbach komt zijn naam voor. Bij René de Clercq behoort Anneessens niet tot de „doorluchtige namen”. Lodewijk Dosfel roept tweemaal zijn beeld op: „Doemt men... ons streven, dan smelte men tot rouw- en zoenklokken het brons waaruit de standbeelden van Breydel en De Coninc, Van Artevelde, Egmont en Hoorne, Anneessens, de helden uit den Boerenkrijg, Rogier... gegoten werden” en „Het Brusselsche schepencollege, dat erop roemt geen Vlaamsche scholen meer te hebben, is waardig Napoleon te vieren. Op den dag dier feestviering omsluiere men de beelden der helden die voor de vrijheid streden: Egmont en Hoorne, Fr. Anneessens...”. Ook bij Verschaeve komt de naam van Anneessens een paar keer voor, telkens samen met die van graaf Boudewijn, Breydel, Van Artevelde, Willem van Gulik, Egmont en Hoorne.

Doch terwijl Dosfel hem naast Rogier plaatst, stelt Verschaeve hem tegenover Rogier: „Stonden ze op, de oude helden... en verhieven ze zich: ... Anneessens vóór Gendebien, Rogier, ... dan zou men een leerrijke samenspraak horen waarin 't verleden de les zou lezen aan het heden en Vlaamse wijsheid leren.”

Als motief heeft de figuur van Anneessens zeker niet het belang van wie gewoonlijk samen met hem worden genoemd. We kunnen gissen welke de redenen daarvan zijn: hij behaalde geen overwinningen, was eerder een slachtoffer in een tijd, toen het nationale bewustzijn op een dieptepunt stond. Zijn strijd was meer sociaal dan nationaal, daarenboven bezield door enigszins voorbijgestreefde opvattingen. Dit alles was minder geëigend om als geestdriftwekkend motief te fungeren in de romantische heldenliteratuur van de V.B. Hij werd trouwens veel meer dan de andere vrijheidstrijders in de Belgische idee geïntegreerd. Zijn standbeeld te Brussel is dat van François Anneessens. De literatuur over hem is bijna uitsluitend Frans. Zelfs Dosfel stelt hem op één lijn met Rogier. De ge-

schiedenislessen in de Belgische scholen hebben Anneessens meer tot een Belgische vrijheidsstrijder gemaakt. In de politieke geschriften van de Vlaams-nationale beweging treft men zijn naam vrijwel niet aan.

LITERATUUR: L. Dosfel, *Verzameld werk*, III-IV (z.j.): - L. Galesloot, *Procès de François Anneessens, doyen du corps des métiers de Bruxelles*, 2 d.e. (1862-'63); - A. Mathieu, *Anneessens-poème accompagné de notes* (1865); - P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, I (1906); - J. Muyldermans, *De Historie van Sieur Anneessens*, in *Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vla. Academie voor Taal- en Letterkunde* (januari 1922, p. 197-226); - R. de Clercq, *Een wijnavond bij Dr. Aldeggraaf* (1927); - A. Hans, *Frans Anneessens. Een martelaar der vrijheid* (1929); - R. van Roosbroeck, *F. Anneessens*, in *100 groote Vlamingen* (1941, p. 275-277); - C. Verschaeve, *Verzameld werk* VII (1959).

MARCEL BCEY